

FITTLER Katalin
A közérdekű
személyesség dicsérete

Önként kínálkozott a címadás, miután 2020-ban Turi Gábor előző kötetére, az *Amerikai jazz naplóra A személyes közérdekűség dicsérete* című írással hívtam fel a figyelmet (<https://art7.hu/zene/turi-gabor-amerikai-jazz-naplo/>; 2020. június 18.).

Azonos szerző, azonos műfaji öszeállítás, a Gramofon Könyvek sorozatában 2019-ben megjelent elődöt a Gondolat kiadványa követte 2022-ben. Remélhetőleg a szélesebb körben „terített” kiadvány népesebb olvasótáborra talál – s még inkább, hogy a *Magyar jazznapló* olvasói bepótolják esetleges korábbi mulasztásukat, az amerikai tematikájú testvér-kiadványt illetően.

„E könyv szerzője az 1970-es évek közepétől kíséri figyelemmel a magyar jazzélet fejleményeit. Lapokban, folyóiratokban publikált írásainak egy része *A jazz ideje* című, 1999-ben megjelent könyvében is hozzáférhető. Ebben az újabb kötetben a jazz megjelenési formáit, társadalmi környezetét, a kulturális életben elfoglalt helyét taglaló további tanulmányok, publicisztikák, koncertszemlék, hanglemezkritikák, portrék, interjúk kaptak helyet tematikus csoportosításban, időrendi sorrendben” – olvashatjuk az Előhangban. (Közben sze-

retetteljes mosoly, némi fejcsóválással: arról méltán nem szól a fáma, hogy az említett könyv antikváriumokban is ritkaságként jelenik meg – tehát a fiatal érdeklődők számára kihívás a megszerzése, már amennyiben van még számottevő ifjú, aki energiát fektet az utánjárásba a papír-alapú információs források megszerzése érdekében...)

„Magyar jazz? Igen.” – így kezdődik az Előhang, előrevetítve, hogy a szerző tudatosan vállalja (és ez a tudatosság fokozatosan érvényesül a kötet anyagának összeállításakor) mindazokat az időnként fel-felbukkanó „megkérdőjelezéseket”, amelyek aligha válaszolhatóak meg akár utólag is szabatos, mindent „helyretevő” definíciókkal.

A napló-jelleg egyaránt érvényesül az időrendiségben, valamint abban az érdembeli súlyozásban, amely egyúttal megbízható iránytűnek bizonyul az értékorientációt illetően.

Naplóban (legyen személyes, vagy eleve nagyobb nyilvánosságra kacsintó) a megörökítésre méltó tények, események kapnak helyet. Ez a tematikusan tagolt napló azt a funkciót is betölti, hogy szinte észrevétlenül megszüntet megannyi „fehér foltot” az olvasó ismeretanyagában. Szándékosan írtam „olvasót”,

mert túlzás nélkül állítható, hogy Turi Gábornak ez a könyve is mindenki számára érdekes. Tehát, korántsem csupán a jazzrajongók figyelmére tarthat igényt. Sőt!

Lerágott csont, ám mégsem felesleges ismételt hangsúlyozni, mennyivel nagyobb az esélye annak, hogy a gyűjteményes kötetben helyet kapott, korábban bármilyen típusú sajtótermékben (napi-, hetilap vagy ritkább periodika) megjelenő írás nagyobb nyilvánossághoz jusson. Aki nem hiszi, tekintse át azokat a sajtóorgánumokat, ahol először kapott nyilvánosságot egyik-másik cikk vagy tanulmány – és még a rendszeres folyóirat-olvasó is rádöbben, milyen karcsú szeletét ismeri a kínálatnak. Ugyanez vonatkozik a kizárólag interneten megjelent publikációkra is... Ezzel nem az olvasónak kívánnék felmentést adni, mintegy igazolandó a tájékozatlanságát, hanem magának a helyzetnek a sajátosságára szeretnék rámutatni.

Most viszont itt az alkalom, és egyetlen kötet végigolvasásával érezhetően tágul tájékozottságunk terepe (tehát mindig érdemes megjegyezni az első megjelenések helyét).

A könyv anyaga kilenc fejezetbe csoportosított (Az első évszázad; Környülállások; Fesztiválok kora; A pódiumon; Korongozás; Arcélek; Tehetségek a vártán; Szabadon; Zene – szóban), utána Coda következik (A szerző két tételben), Magyar névmutató, valamint A szerzőről címmel rövid életrajz.

Az egészében is értékes kiadványon belül megkülönböztetett jelentősége van az első fejezetnek, amely Európa nyelvéen címmel a *The History of European*

Jazz címmel a Gramofonban megjelent könyvről szóló ismertetés, majd ezt követi az angol nyelvű kiadványnak a Turi Gábor által írott fejezete, első ízben magyarul (Út a függetlenséghez – A magyar jazz története a kezdetektől 2000-ig). A következő fejezet változatos olvasnivalókat kínál, afféle kaleidoszkóp. Ezután visszapillantó következik az országos jazz-mozgalmakról (jelentőségük sorrendjében: Debrecen, Gyula, Budafok, Zsámbék, Mediawave, Újbuda). Már ebben a fejezetben felfigyelhetünk a válogatás műgondjára: olvasmánycsemege ugyanarról az eseményről értesülni, ugyanattól a szerzőtől, más-más fórumra szánt beszámolókkal – amikor tehát nem az egy rókáról több bőr lehúzásának gyakorlata érvényesül, hanem más-más megvilágításból kapunk képet, egylényegűen a szerző által jelentősnek tartott eseményről. A koncertekről szóló beszámolóknak leginkább a *Magyar Nemzet* és a *Hajdú-bihari Napló* adott helyet, majd érezhetően átkerült a súlypont a netre (magyarjazz.hu) – ezen írások többsége az élmény-megosztásra tesz kísérletet (már amennyiben szavakkal vissza lehet adni egy-egy rendezvény élményét, hatását).

A Korongozás a legkevésbé végigolvasásra szánt fejezet: CD-recenziók sorjáznak, ezekből érdemes szabadon szemezgetni. Mindenesetre nem tanulságok nélkül való, ahogyan egy-egy kiadvány jellegét, jelentőségét, egyediségét röviden-tömören tudja közvetíteni Turi Gábor. Az arcélek: portrészorozat különböző műfaji megközelítésben, a fiatalokról a következő fejezetben esik szó. A Szabadon: sokdimenziós emlékmű a szerző által különösen nagyra

becsült Szabados Györgynek. Róla és nemzedékekre kiható inspiráló hatásáról egyként van benne szó – ugyanakkor a személyesség felerősíti a mások által elmondottak jelentőségét is: egészében egyszersmind irodalmi élmény! A Zene – szóban: szemelvények a szerző „hitvallásából”. A világhálón könnyű „elkerülni”, így viszont örömteli találkozás a szerzővel készült két interjú (öninterjú?), amely élményszerűvé teszi az adatokban gazdag életrajzot, mintegy személyes közelségbe hozza őt.

Az olvasónak kifogásolni valót legfeljebb az ad, hogy kizárólag „magyar névmutatót” tartalmaz a kötet. Gyakorlati szempontból érthető, hogy a lényegre fókuszál (más kérdés, hogy apró hibák változatos sokasága találha-

tó benne), ám nem lett volna felesleges a külföldi művészek szemlézése sem, akár külön jegyzékben. Az érdeklődő számára lehetőség lett volna sajátos „elemzésre”, a hatások, az együtt-játszások alapján is kialakítani egy térképet a magyar muzsikuskoknak a nemzetközi ismertségét-elfogadottságát illetően. De ne legyünk telhetetlenek: a könyv így is széles körű tájékozódást nyújt, s teszi ezt élvezetes formában, szinte észrevétlenül tanítva.

(Turi Gábor: *Magyar jazznapló. Gondolat Kiadó, Budapest, 2022. 408 o. ISBN 978-963-556-246-6. A cikk először az Art7 művészeti portálon jelent meg, 2022. szeptember 4-én: <https://art7.hu/zene/turi-gabor-magyar-jazznaplo/>).*

Bércesi-Dienes Erika: Egy táj átváltozása

KELEMEN Judit

A Tokaj-Hegyalja Egyetem első évkönyve

Az olvasó a 2021. augusztus 1. napján megalakult és működését megkezdő Tokaj-Hegyalja Egyetem első évkönyvét tartja kezében. Az egyetem első tanéve azonban a jogelőd intézményekhez fűződően további figyelemreméltó, jeles évszámokat is mutat, hisz a 2021/22. akadémiai év egyúttal a sárospataki tanítóképzés 165., a sárospataki óvodapedagógus-képzés 50. tanéve is volt. Ennek megfelelően kiadványunk nem csupán az első tanév eseményeit mutatja be átfogóan, s teszi közzé a releváns adatokat, hanem szervesen illeszkedik a jogelőd intézmények iskolai értesítőinek, évkönyveinek sorába is. Mindezekről további részleteket ismerhet meg az Előszót követő *A Tokaj-Hegyalja Egyetem jogelőd intézményei évkönyveinek története* c. írásból.

Kiadványunk következő nagyobb egysége az egyetem megalapításának szellemi és intézménytörténeti hátterét mutatja be. Az 1857 őszén létrejött, a Sárospataki Kollégium más szervezeti egységeitől tanulmányi és szervezeti szempontból független tanítóképző intézet oktatói és növendékei mindmáig büszkék arra, hogy az Európa-hírű cseh-morva pedagógus, Jan Amos Comenius négy esztendőt töltött Patakon, s több kiemelkedő munkája

megírásában inspirálta az itteni környezetet. Kiadványunkból a pedagógusképzésben oly fontos comeniusi hagyományok összefoglalása mellett megismerhetők az egyetemünk helyszínül szolgáló, a világörökségi listára 2002-ben felvett magyarországi világörökség terület, a Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék kultúrtáj jellemzői, az egyetem küldetése, valamint az egyetemalapítás előkészületeit bemutató írásokból, interjúkból, fenntartói és országgyűlési képviselői beszédekből is átnyújtunk egy csokrot.

Egyetemünk legnagyobb szabású nyilvános eseményei a tanévkezdéshez és az oklevéladáshoz kapcsolódnak. Ezen ünnepi szenátusülések programjának részletes leírása, továbbá az ott és más jeles alkalmak során elhangzott rektori és fenntartói beszédek közzététele érzékletesen festi le a Tokaj-Hegyalja Egyetem díszünnepségeinek menetét és hangulatát. A tanévhez kapcsolódó eseménynaptár pedig azt igazolja, hogy sokféle korosztályt megszólító, gazdag programkínálattal igyekeztünk az egyetemet népszerűsíteni, nyitottá és ismertté tenni mind leendő hallgatóink, mind pedig a városban és a térségben élő emberek számára.